

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku B. W.
przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w G.
o prawo do wojskowej renty rodzinnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 21 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 2033/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2015 r., po rozpoznaniu apelacji Wojskowego Biura Emerytalnego w G., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 16 września 2014 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczyni B. W. od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w G. z dnia 14 lutego 2014 r. odmawiającej jej przyznania prawa do wojskowej renty rodzinnej po zmarłym mężu T. W.

Sąd Apelacyjny uznał, że ocena materiału dowodowego uwzględniająca nie tylko zeznania świadków i ubezpieczonej, ale także treść pism sporządzonych przez zmarłego T. W. nie daje podstaw do przyjęcia, że ubezpieczona do dnia śmierci męża (7 stycznia 2014 r.) pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej oraz otrzymywała od niego alimenty. A zatem ubezpieczona nie spełniała warunków do nabycia prawa do renty rodzinnej, o których mowa w art. 68 ust. 3

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS). Za takim wnioskiem przemawia ponadto całkowity brak zainteresowania ubezpieczonej mężem w czasie jego choroby w ciągu ostatniego roku jego życia, co wskazuje na zerwanie wszelkich więzów uczuciowych między małżonkami.

Ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego, a mianowicie:

1) art. 70 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 24 pkt 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) przez błędną wykładnię i przyjęcie, że skarżąca nie pozostawała z mężem od 1997 r. do chwili jego śmierci we wspólności małżeńskiej, pominięciu okoliczności niezależnych od skarżącej w postaci czasowych przeszkód niezależnych od jej woli we wspólnym zamieszkaniu małżonków ze względu na chorobę psychiczną, uzależnienie od alkoholu i agresywne zachowanie w stosunku do niej, a w konsekwencji zagrożenie dla zdrowia i życia skarżącej,

2) art. 233 k.p.c. przez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonaniu jego oceny w sposób dowolny, skutkujący przyjęciem, że skarżąca do śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, a polegający na: - oparciu się na twierdzeniu, że T. W. nie przekazywał na jej rzecz środków pieniężnych w postaci przekazów pocztowych na utrzymanie, które to twierdzenia Sąd wywodzi z dokumentacji jaką kierował do Biura Emerytalnego w G. i w konsekwencji przyjęciu, że skarżąca od 1997 r. do chwili śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej; - zaniechaniu przeprowadzenia dogłębnej analizy materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków i skarżącej wskazujących, że w sytuacji poprawy stanu zdrowia męża przyjeżdżała ona do wspólnego mieszkania, w tym czasie otrzymywała środki pieniężne na utrzymanie rodziny, dbała o dom i męża, ponadto stale utrzymywała kontakt

telefoniczny ze świadkiem M. Ż. w sprawie stanu zdrowia męża, a ograniczenie się Sądu tylko do stwierdzenia logicznej konsekwencji, że T. W. nie przekazywał żonie przekazów pieniężnych, więc nie przekazywał również żadnych innych środków pieniężnych; - zaniechaniu przeprowadzenia dogłębnej analizy dowodów w sprawie, w szczególności zeznań skarżącej, że jeszcze w sierpniu i październiku 2013 r. mieszkała we wspólnym mieszkaniu, wykonywała obowiązki związane z dbaniem o mieszkanie i męża oraz że mąż przed wyjazdem do swojej rodziny pozostawił jej na utrzymanie kwotę 250 zł; - zaniechaniu przeprowadzenia dogłębnej analizy dowodów z pism T. W. co do okoliczności, że nie przekazuje żonie środków pieniężnych, nie wie gdzie żona mieszka, nie interesuje się nim, chce się z nim rozwieść, przy pominięciu wniosków płynących z opinii psychiatrycznej z dnia 20 marca 2014 r.;

3) art. 328 § 2 k.p.c. przez brak jakiegokolwiek odniesienia co do dowodu z opinii psychiatrycznej z dnia 20 marca 2014 r., z której wynika, że u T.W. stwierdzono od 1996 r. zaburzenia poznawcze, które mogły mieć wpływ na jego decyzje.

Skarżąca wskazała, że za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia istotne zagadnienie prawne: „czy czasowe przeszkody w we wspólnym zamieszkiwaniu małżonków W., spowodowane okolicznościami niezależnymi od woli stron, a w szczególności chorobą psychiczną T. W., chorobą alkoholową, a w konsekwencji stanu obiektywnie, zagrażającego zdrowiu i życiu skarżącej powoduje brak faktycznej wspólnoty małżeńskiej w sytuacji wypełnianiu przez wdowę B. W. zgodnie z art. 23 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zdanie drugie, obowiązków małżeńskich, to jest między innymi wzajemnej pomocy i wierności oraz współdziałania dla dobra rodziny oraz spełnieniu zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 1 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przesłanek do otrzymania renty rodzinnej po zmarłym mężu, ponadto czasowe wspieranie finansowo żony, przez zmarłego męża powoduje, iż realizował T. W. obowiązek alimentacyjny, a tym samym małżonkowie pozostawali we wspólnocie małżeńskiej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

W skardze kasacyjnej brak istotnego zagadnienia prawnego w takim rozumieniu przede wszystkim dlatego, że przedstawione w niej zagadnienie prawne zostało już rozstrzygnięte. Pomijając, że pytanie nie zostało sformułowane w sposób abstrakcyjny, lecz kazuistycznie odnoszący się do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy, to zostało ono już rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 5 grudnia 2006 r., II UK 8/06 (LEX nr 469165) Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że „oddzielne zamieszkiwanie małżonków nie jest równoznaczne z ustaniem wspólności małżeńskiej w rozumieniu art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach.” Co prawda skarżąca powołuje zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. przez brak odniesienia się Sądu Apelacyjnego do opinii psychiatrycznej z dnia 20 marca 2014 r. świadczącej o zaburzeniach poznawczych T. W., jednak zaskarżony wyrok został wydany również w oparciu o szczegółowe i wnikliwe przesłuchania samej skarżącej, z których wynika, że związek z mężem był iluzoryczny i nie było podstaw do stwierdzenia istnienia realnych więzi małżeńskich. Z kolei w wyroku z dnia 14 grudnia 2009 r., I UK 184/09 (LEX nr 574521), Sąd Najwyższy przyjął, że między innymi w przypadku oddzielnego zamieszkiwania małżonków „ustalenie pozostawania we wspólności małżeńskiej wymaga bardziej wnikliwego ustalenia na czym polegały ewentualne więzi faktyczne. Z pewnością nie mogą mieć decydującego znaczenia ogólne twierdzenia wnioskodawcy o dążeniu do utrzymania tych więzi. Trudno też bezkrytycznie przyjąć, że w sytuacji braku rozvodu należy domniemywać istnienie wspólności”.

Natomiast z przyjętych przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych, poczynionych na podstawie wnikliwej analizy materiału dowodowego, w tym także zeznań samej skarżącej, nie można przyjąć, że pozostawała ze zmarłym mężem we „wspólności małżeńskiej” w rozumieniu przyjętym w cytowanych przez ten Sąd judykatach oraz otrzymywała od męża alimenty. Tym samym zasadnie Sąd Apelacyjny uznał, że skarżąca nie spełniała warunków do nabycia renty rodzinnej, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie

zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.